

▼ **9. Sınıf 7. Ünite
Biyografi /
Otobiyografi
Konu Anlatımı**

<https://www.edebiyatnotu.com/9-sinif-biyografi-otobiyografi-konu-anlatimi/>

www.edebiyatnotu.com

BİYOĞRAFI (YAŞAM ÖYKÜSÜ) NEDİR?

- Sanat, edebiyat, spor, bilim, politika, iş ve ticaret vb. alanlarda başarılı, tanınmış kişilerin doğumlarından itibaren hayat evrelerini anlatan yazılara **biyografi** denir. Bu bakımdan biyografiler sanat, politika ve diğer alanlarda belge niteliği taşır; edebiyat ve siyaset tarihine ışık tutar. Nesnel ve tarafsız bir yaklaşımla araştırma sonucu kaleme alınan bu eserlerde kişisel yorumlardan ve öznel bakış açılarından uzak durulur.

⇒ Biyografiler, bir plan dâhilinde, bir kişinin hayat serüvenini anlatır.

⇒ Doğum, çocukluk, gençlik, yaşlılık, öğrenim, meslek, eser vb. ayrıntılar ele alınır.

⇒ Eserleri hakkında yazılmış metinler incelenir. Kendisinden söz edilen eleştiri, günlük, mektup vb. metinler gözden geçirilir.

⇒ Ailesi ve çevresi hakkında bilgi ve belge toplanır. Onu yakından tanıyan kimselerle, akrabalarıyla görüşülür.

Öyküleyici, betimleyici, açıklayıcı anlatım biçimlerine başvuru olan biyografilerde, **tanık gösterme** (alıntı yapma), **karşılaştırma** gibi düşünceyi geliştirme yollarından yararlanılabilir.

Ünlü kişilerin hayatlarını konu alan, bunları roman tarzında işleyen edebî yazılara **biyografik roman** denir.

Mehmet Emin Eriřil'in " Bir Fikir Adamının Romalı: Ziya Gökalp", "Bir İşlam şairinin Romalı: Mehmet Akif";

Tahir Alangu'nun "Ülkücü Bir Yazarın Romalı: Ömer Seyfettin";

Oğuz Atay'ın "Bir Bilim Adamının Romalı: Mustafa İnan",

Ayře Kulin'in "Füreya",

İskender Pala'nın "şah ve Sultan" adlı eserleri biyografik romana örnek olarak gösterilebilir.

⇒ Eski Yunan edebiyatında Plutarkhos'un Hayatlar eseri, İngiliz edebiyatında William Roper'in Sir Thomas More'un Hayatı eseri gibi eserler dünya edebiyatından biyografi örnekleridir.

Tanzimat edebiyatında Beşir Fuat'ın "Victor Hugo"; Namık Kemal'in "Evrak-ı Perişan"

Servetifünun edebiyatında Süleyman Nazif'in "Mehmet Akif"

Cumhuriyet döneminde İlhan Geçer'in Cahit Sıtkı Tarancı adlı eserlerini biyografi türüne örnek olarak gösterebiliriz.

BİYOĞRAFİNİN ÖZELLİKLERİ

Öğretici yazılardır.

Yazarın biyografisi yazılan kişiyi bizzat tanımış olmasına gerek yoktur. Fakat nesnel (tarafsız) bakış açısıyla ele alınır.

Anlatıcı ile kahraman aynı kişi değildir.

Üçüncü tekil kişi anlatım kullanılır.

Uzun süreli araştırmalar ve ayrıntılı, titiz bir çalışma gerektirir.

Dil ağırlıklı olarak göndergesel işlevde kullanılır.

Çoğunlukla öyküleyici ve öğretici anlatım türleri kullanılır.

Biyografinin dili açık, anlaşılır bir dildir.

www.edebiyatnotu.com

▪ **Biyografi Okumak Okura Ne Kazandırır?**

- Biyografiler sayesinde okurlar başarılı bir yaşama ulaşma yollarıyla ilgili örnek bir yaşam deneyimine tanıklık etmiş olurlar.
- Biyografisi yazılan kişinin yaşadığı dönemin özellikleriyle ilgili bilgi sahibi olurlar.

OTOBİYOGRAFİ (ÖZ YAŞAM ÖYKÜSÜ) NEDİR?

- Bir kimsenin kendi hayatını kısaca anlattığı düzyazı biçimine **otobiyografi** denir.
- ⇒ Yazar, yazısını kendi özel dünyasıyla sınırlandırır, çeşitli ayrıntılara girmez.
- ⇒ Edebiyat, sanat, siyaset, spor gibi değişik alanlarda ünlü bir kişi; diğer insanlarca bilinmeyen yönlerini, başarısını nelere borçlu olduğunu ve nasıl kazandığını anlatmak amacıyla otobiyografisini yazar.
- ⇒ Doğumdan itibaren otobiyografinin yazıldığı ana kadar yaşananlardan ancak anlatmaya değer olanlar yazılır. Çoğu zaman sanatçı kendisiyle beraber aile büyüklerinden, sosyal çevresinden, aile içi durumlarından da söz eder.

- Otobiyografi her ne kadar öznel bir anlayışla kaleme alınsa da gerçekler göz ardı edilmemelidir. Buna rağmen otobiyografiler **öznel eserler** olarak kabul edilir. Çünkü kişi kendisini anlatmaktadır ve bunu yaparken tarafsız davranamaz.
- Bir yazarın kendi hayatını roman şeklinde yazması sonucunda ortaya çıkan esere **otobiyografik roman** denir.
- Peyami Safa'nın "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu",
- Orhan Kemal'in "Baba Evi" ve "Avare Yıllar" adlı eserleri otobiyografik romana örnek olarak gösterilebilir.

■ OTOBİYOGRAFİNİN ÖZELLİKLERİ

- Dil açık, sade ve anlaşılırdır.
- Anlatıcı birinci kişi yani yazarın kendisidir.
- Kişi, kendi yaşamını ele alır.
- Öznel bir anlayışla kaleme alınır fakat gerçeklerin olduğu gibi aktarılmasına dikkat edilir.

Öz geçmiş (CV)

- İnsanın hayatını, kabiliyetini, yeteneğini, iş yapma gücü ve tecrübelerini ortaya koyan belgelere **öz geçmiş (CV)** denir.
- ⇒ CV, yaşam özeti anlamına gelen "Curriculum Vitae" kelimesinin kısaltmasıdır.
- ⇒ **Otobiyografide**, herhangi bir alanda tanınmış bir kişi, **kendi yaşam öyküsünü** anlatır. **Biyografide** ise bir kişinin hayatı **bir başka kişi** tarafından anlatılır. Eskiden **tercüme-i hâl** denilen **biyografi**, **öz geçmiş** anlamında kullanılırdı.

Monografi

- Meşhur kimselere ait ilgi çekici bir konuyu, onların tek bir eserini veya herhangi bir ilim, sanat konusunu derin bir şekilde inceleyen eserlere **monografi** adı verilir.

Portre

- Konusuna göre "**fiziksel (tensel) portre**" ve "**ruhsal (tinsel, moral) portre**" olmak üzere ikiye ayrılır.
- ⇒ Edebi eserlerde genellikle "fiziksel portre" ile "ruhsal portre" iç içe bulunur. Portrelerden hikâye, roman, masal, biyografi gibi türlerde çokça yararlanır.
- **Fiziksel (tensel) portre:** Kişinin sadece dış görünüşünün, boyunun, yüzünün, giyinişinin, hareketlerinin anlatıldığı portrelerdir. Bu portrede, kişi diğer insanlardan ayrılan dış özellikleri ile uygun sıfatlar kullanılarak özgün bir şekilde anlatılır.
- **Ruhsal (tinsel, moral) portre:** Kişinin iç dünyasının, duygularının, fikirlerinin, zayıf taraflarının yh anlatıldığı portrelerdir. Bu portrede; kişinin ahlakı, alışkanlıkları, düşünceleri ilginç bir üslupla anlatılır.

TEZKİRE

- **Ali Şîr Nevâî'nin "Mecâlisü'n-Nefâis"i, edebiyatımızda ilk tezkire kabul edilir.**
- Osmanlı sahasındaki ilk tezkire ise Sehi Bey'in "Heşt Behişt" adlı eseridir.
- Şuarâ tezkireleri, günümüz biyografilerinden bazı farklılıklar gösterir. Genellikle şairlerin mahlas veya isimlerine göre hazırlanır. Mukaddime (dibâce/ön söz), asıl metin ve hatimedden oluşur. Mukaddimedede eserin sunulduğu kişiye dair övgü, tezkireyi yazanın sanata ait fikirleri, eserin yazılma sebebi yer alır. Metin kısmında şairin biyografisi verilir, yöresel tabirler ve kelimeler açıklanmaya çalışılır. Hatime denilen son kısımda eserin özellikleri, tamamlanma tarihi, dönemin yöneticilerine dualar yer alır.
- Günümüz edebiyatında biyografinin karşılığıdır. Tezkireler bugünkü edebiyat tarihlerinin ve şiir antolojilerinin yerini tutmaktadır. Tezkirelerde divan şairlerinin hayat hikâyeleri, eserleri, edebî özellikleri anlatılır ve şiirlerinden örnekler verilir.

Batı Etkisindeki Türk Edebiyatında Biyografi - Otobiyografi Türündeki Önemli Eserler

Evrak-ı Perişan /
Namık Kemal

Beşir Fuat /
Ahmet Mithat
Efendi

Victor Hugo/
Beşir Fuat

İki Dost /
Süleyman Nazif

Kudemadan
Birkaç Şair /
Recaizade
Mahmut Ekrem

Osmanlı Şairleri /
Muallim Naci

Mehmet Akif,
Namık Kemal /
Mithat Cemal
Kuntay

Türk
Edebiyatında İlk
Mutasavvıflar /
Fuat Köprülü

Kisâs-ı Enbiya /
Ahmet Cevdet
Paşa

www.edebiyatnotu.com

Atatürk / Yakup
Kadri
Karaosmanođlu

İlk Büyük
Muharrirlerden
Şinasi / Ahmet
Rasim

Mehmet Akif /
Süleyman Nazif

Tek Adam, İkinci
Adam / Şevket
Süreyya Aydemir

Cahit Sıtkı
Tarancı / İlhan
Geçer

Tevfik Fikret /
Mehmet Kaplan

Ömer Seyfettin /
Tahir Alangu

Sait Faik ve
Hayatı /Muzaffer
Uyguner

Yahya Kemal /
Beşir Ayvazođlu

Türkiye Ünlüleri
Ansiklopedisi /
İhsan Işık

www.edebiyatnotu.com

